

MARKA
DOĞU MARMARA
KALKINMA AJANSI

Temiz Üretim Süreçlerine Geçişte Hibe Programlarının KOBİ'lere Katkısı

Ertuğrul Ayrancı
Doğu Marmara Kalkınma Ajansı
07.10.2015

KOBİ'lere Yönelik Destekler

- Kalkınma Ajansları
- KOSGEB
- TÜBİTAK
- Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

KOBİ'lere Yönelik Destekler

- 26 Kalkınma Ajansı
- 2010 yılından itibaren uygulanan mali destekler
- Sektörel ve hedef odaklı mali destek programları

KOBİ'lere Yönelik Destekler

MARKA
DOĞU MARMARA
KALKINMA AJANSI

KOBİ'lere Yönelik Destekler

- Katılımcı yapı
- Bölge planı temelli yaklaşım
- Yönetim Kurulu Onayı
- Bakanlık Onayı

KOBİ'lere Yönelik Destekler

-2010 ve 2011 yıllarında **KOBİ'lerin Rekabet Gücünün Artırılması Mali Destek Programı'nın** amacı:

-KOBİ statüsündeki işletmelerin rekabet güçlerini geliştirmelerine katkıda bulunacak faaliyetlerini destekleyerek, TR42 Bölgesi'nin rekabet edebilirlik kapasitesinin artırılmasıdır.

KOBİ'lere Yönelik Destekler

Amaç:

KOBİ statüsündeki işletmelerin rekabet güçlerini geliştirmelerine katkıda bulunacak faaliyetlerini destekleyerek, TR42 Bölgesi'nin rekabet edebilirlik kapasitesinin artırılmasıdır.

Öncelikler:

- İşletmelerin üretim, hizmet, yönetim ve insan kaynakları kapasiteleri ile ulusal ve uluslararası ölçekte pazarlama ve değişen rekabet koşullarına uyum yeteneklerinin artırılması,
- Kalite yönetim sistemlerinin kurulması ve ilgili ulusal ve uluslararası belgelerin alınması,
- İşletmelerde Ar-Ge, ürün iyileştirme/geliştirme/çeşitlendirme altyapısının kurulması veya kurulu altyapının iyileştirilmesi
- Çevre dostu üretim süreçlerine geçişin sağlanması.

KOBİ'lere Yönelik Destekler

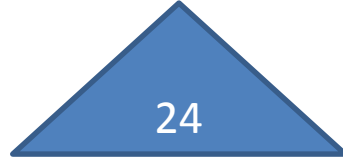
Gelen Başvuru Sayısı:

2010 yılında ilan edilen programa 322 başvuru

Çevre Dostu Üretim Süreçlerine Geçişin Sağlanması:

Çevre Dostu Üretim Süreçlerine Geçişin Sağlanması önceliğine değinen başvuru sayısı:

Ulusal Plan ve Stratejilerde Temiz Üretim Kavramı

10. kalkınma planı:

Üretim ve hizmetlerde yenilenebilir enerji, ekoverimlilik, temiz üretim teknolojileri gibi çevre dostu uygulamalar desteklenecek, çevre dostu yeni ürünlerin geliştirilmesi ve markalaşması teşvik edilecektir.

Ulusal Plan ve Stratejilerde Temiz Üretim Kavramı

Ulusal Çevre Stratejisi (UÇES) (2007-2023) :

Kirliliğin kaynağında önlenmesi kirlilik oluştuktan sonra giderilmesinden daha ekonomik ve etkin bir faaliyettir.

Bu nedenle faaliyetlerin çevrede en az değişikliğe sebep olacak, insan sağlığına ve çevreye en az risk oluşturacak, havayı en az kirletecek ve kullanılan ürünleri yeniden kullanılabilir şekilde olmasına dikkat edilecektir.

Temiz Üretim Kavramı

Temiz üretim; hammadde ve enerjiyi daha az kullanmayı, yeniden kullanım ve geri dönüşümü artırmayı, daha az atık oluşturmayı ve tehlikeli atık miktarını azaltmayı amaçlayan çevreye duyarlı bir atık yönetim yaklaşımıdır. (Demirer, 2013)

Temiz Üretim Kavramı

Temiz üretim, Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) tarafından; önleyici çevre stratejilerinin süreçlere, ürünlere ve hizmetlere sürekli olarak uygulanması ile verimliliğin artırılması ve çevre ve insana yönelik risklerin azaltılması, olarak tanımlanmaktadır.

Temiz Üretim Kavramı

Temiz üretim kirlilik kontrolü yaklaşımında kullanılan boru sonu teknikler yerine, kirliliğin kaynağında oluşmadan azaltılmasını amaçlamaktadır. Temiz üretim; bakım, envanter kontrolü, iyi işletme uygulamaları gibi basit ve düşük maliyetli uygulamalar yanında ekipman, süreç ve teknoloji değişikliği gibi büyük yatırım gerektiren uygulamaları içermektedir.

Temiz Üretimin Sonuçları

- Geliştirilmiş ürünler ve süreçler sağlar.
- Hammadde, su ve enerjinin daha etkin kullanımını sağlayarak üretim maliyetlerini düşürür ve verimliliği artırır.
- Yeni ve gelişmiş teknolojilerin kullanımı sayesinde rekabet edebilme gücünü artırır.
- Atık ve emisyonları kaynağında azaltarak daha iyi bir çevresel performans sağlar.
- Çevre dostu ve uygun maliyetli ürünler tasarlayarak ürünün yaşam döngüsü boyunca oluşan çevresel etkileri azaltır.

Temiz Üretimin Sonuçları

- Çevre dostu ve uygun maliyetli ürünler tasarlayarak ürünün yaşam döngüsü boyunca oluşan çevresel etkileri azaltır.
- Çevre yasalarıyla uyumu kolaylaştırır.
- Atık bertaraf maliyetlerini düşürür.
- Çevre kirliliğini azaltmayı ve kaynakları daha etkin kullanmayı amaçlar.
- Tehlikeli atıkların arıtma, depolama ve bertaraf risklerini azaltır (Blomquist, Brown,2004).

Temiz Üretim Mali Destek Programı Öncelikleri

Öncelikler:

1. Atıkların kaynağında azaltılması

Her türlü üretim yapan işletmenin alacağı yönetsel önlemler, yapacağı proses değişiklikleri, malzeme değişimi, ekipman modifikasyonu ile atıklarının (katı atık, atık su, baca gazı emisyonları vb.) miktarının veya kirletici yükünün azaltılması; üretim esnasında oluşması engellenemeyen atıkların ve/veya yan ürünlerin firma üretim süreçlerinde yeniden kullanımı

2. Hammadde, su, enerji, kimyasal gibi kaynak tüketiminin azaltılması

Üretim girdilerinin tasarrufunu sağlayacak süreç değişiklikleri, üretim süreçlerinde/teknolojilerinde gerçekleştirilecek iyileştirme ve geliştirme faaliyetleri ile işletmelerde kullanılan kaynakların azaltılması ve bu sayede doğal kaynakların korunması.

Temiz Üretim Mali Destek Programı Öncelikleri

Öncelikler:

3. Ürün özelliklerinin değiştirilerek çevreye dost ürünlerin tasarlanması

Ürün tasarımında, üretim süreçlerinde, paketlemede veya pazarlama yöntemlerinde yapılacak değişikliklerle çevre dostu ürünlerin üretilmesi.

4. Yenilenebilir enerji kaynaklarının üretimde kullanılması

Üretim ve hizmet sektöründeki işletmelerin, kendi ihtiyaç duyduğu enerji için rüzgâr, güneş, jeotermal gibi yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanarak lisanssız olarak elektrik üretmesi ***(Bu öncelik kapsamında desteklenecek yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisinin veya tesislerinin toplam kurulu gücü 500 kW'tan fazla olamaz).***

Temiz Üretim Mali Destek Programı Öncelikleri

Öncelikler:

5. Atıklardan yüksek katma değerli ürün ve/veya enerji üretimi

Mevcutta atık olarak bertaraf edilen veya ekonomik olarak sahip olduğu potansiyelin altında değer gören tarımsal/endüstriyel atıkların ve/veya yan ürünlerin katma değeri yüksek ürünlere ve/veya enerjiye dönüştürülmesi. (Odun parçalarından yonga levha üretimi, tarımsal atıkların tuğla beton ve alçı kompozit katkısı olarak kullanılması vb.)

6. Endüstriyel Simbiyoz (Ekoloji) uygulamaları

Birden fazla işletmenin işbirliği sonucunda (ortak hammadde kullanımı, enerji, su ve yan ürünlerin fiziksel değişimi) çevresel ve ekonomik fayda sağlanması; özellikle Organize Sanayi Bölgeleri'nde yer alan işletmeler için, atıkların başka sektörler/firmalar tarafından hammadde olarak kullanılması.

Temiz Üretim Mali Destek Programı

Programlara İlişkin Mali Bilgiler

Toplam Bütçe : 16.500.000 TL

Asgari Destek Oranı : %25

Azami Destek Oranı : %50

Asgari Destek Tutarı : 30.000 TL

Azami Destek Tutarı : 400.000 TL

Uygulama Süresi : 12 ay

Örnek:

Toplam Proje Bütçesi (TL)	
Asgari	Azami
60.000	1.600.000

Başvuru Sayıları ve Bütçe Kullanım Oranları

Programlara İlişkin Mali Bilgiler

Yıl	Başvuru Sayısı	Program Bütçesi	Bütçe Kullanım Tutarı	Bütçe Kullanım Oranı
2010	322	15.000.000 TL	15.000.000 TL	%100
2011	227	7.000.000 TL	7.000.000 TL	%100
2013	79	8.500.000 TL	4.837.045	%57
2014	83	5.000.000 TL	9.148.858	%182
2015	60	3.000.000 TL	3.000.000	%100

Başvuru Sayıları ve Bütçe Kullanım Oranları

Programlara İlişkin Mali Bilgiler

Yıl	Başvuru Sayısı	Program Bütçesi	100.000 TL başına başvuru	
2010	322	15.000.000 TL	2,15	←
2011	227	7.000.000 TL	3,24	
2013	79	8.500.000 TL	0,93	
2014	83	5.000.000 TL	1,66	
2015	60	3.000.000 TL	2	←

MARKA
DOĞU MARMARA
KALKINMA AJANSI

Değerlendirme ve İlan Süreci

Değerlendirme Süreci

Değerlendirme Sürecinde Rol Alan Aktörler

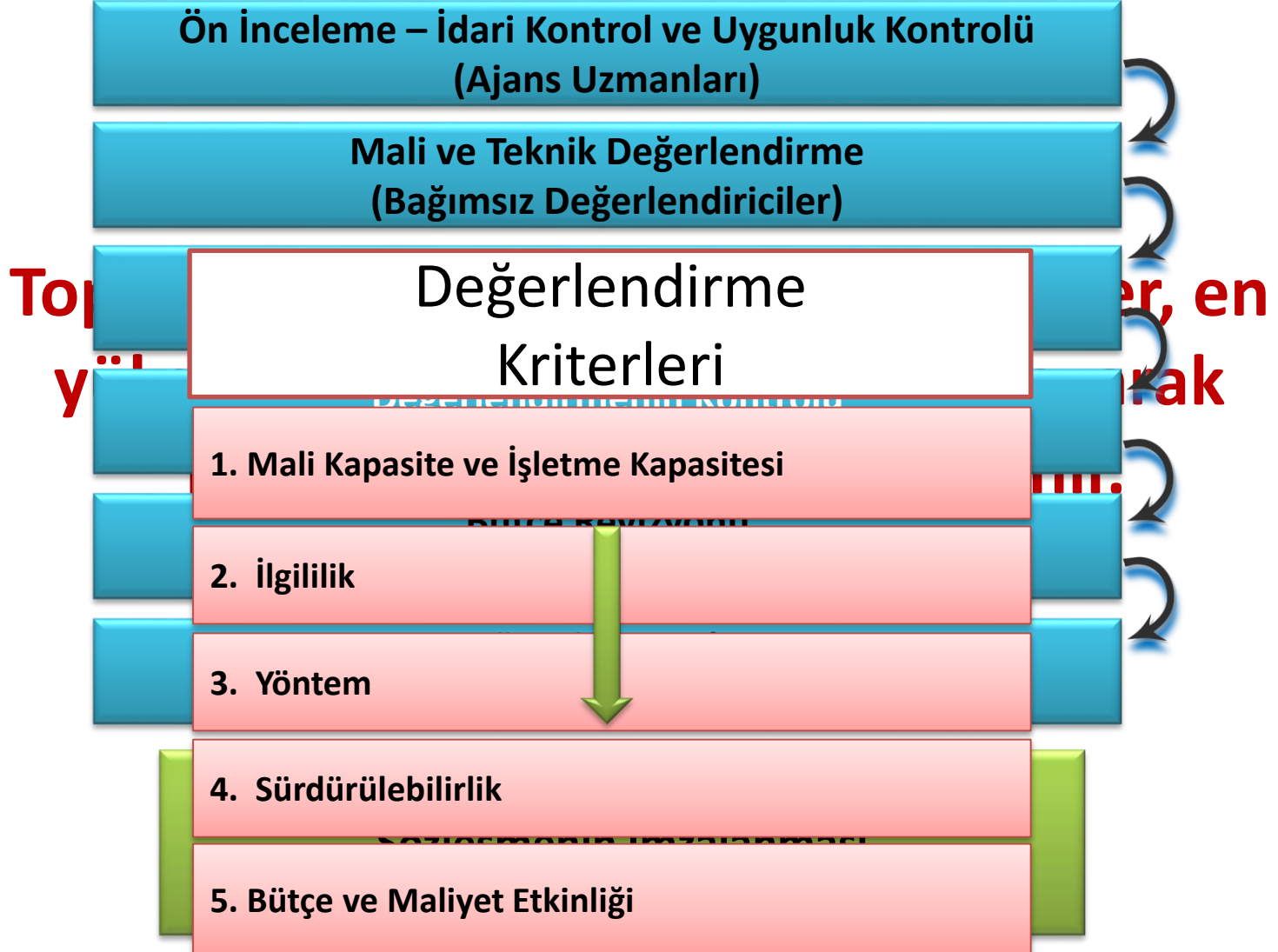

- Ajans Uzmanları
- Bağımsız Değerlendiriciler
- Değerlendirme Komitesi
- Ajans Genel Sekreteri
- Yönetim Kurulu

Değerlendirme

DEĞERLENDİRME SÜRECİ

Temiz Üretim Konusunda Verilen Devlet Destekleri

	Başvuru Sayısı	Başarılı Sayısı	Proje	Başarı Oranı
2010 KOBİ	322	133		%41
2011 KOBİ	227	35		%42
2013 TEMİZ	79	18		%23
2014 TEMİZ	83	36		%43
2015 TEMİZ	60	20		%33

Temiz Üretim Konusunda Verilen Devlet Destekleri

Proje başına ajans tarafından verilebilecek tutarın ortalama %65 ile %75'i kadar firmalar tarafından tüm programlarda talep edilmiştir. KOBİ programı ile Temiz Üretim programı arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Temiz Üretim Konusunda Verilen Devlet Destekleri

Proje bütçesinin %90'ı makina ve ekipman alımlarından oluşmaktadır. Makina ekipman alımı KOBİ programında da Temiz Üretim programında da bütçede en büyük kalemi oluşturmaktadır.

Temiz Üretim Konusunda Verilen Devlet Destekleri

Sonuçlar--1

2013 yılından itibaren ajans tarafından KOBİ'lerin kullanımına sunulan toplam hibe bütçesi düşürülse de hibe kullanım oranı her yıl artmıştır.

Temiz Üretim Konusunda Verilen Devlet Destekleri

Sonuçlar--2

Ayrıca 2013 yılından itibaren ajansa yapılan proje dosyalarının teknik ve mali değerlendirmede başarılı olma oranı artmıştır.

Temiz Üretim Konusunda Verilen Devlet Destekleri

Sonuçlar--3

Ajansın karar alma organı olan yönetim kurulunda 18 üye olduğu ve bu üyelerin seçim ve atama usulüyle göreve geldiği, ve 3 yıllık süreç zarfında yönetim kurulu üyelerinin neredeyse tamamının değiştiği dikkate alındığında bu programın ard arda 3 yıl ilan edilmiş olması bile başlı başına bir başarıdır.

Temiz Üretim Mali Destek Programı

MARKA
DOĞU MARMARA
KALKINMA AJANSI

- KOBİ'ler temel olarak kapasitelerini artırmaya odaklanmışlardır.
- Ayrıca KOBİ'ler temiz üretim kavramını tam olarak anlayamamışlardır. Temiz Üretime yönelik verilecek devlet destekleri KOBİ'ler için önemli olduğu gibi, KOBİ'lere temiz üretim konusunda verilecek teknik danışmanlık da ayrıca önem arz etmektedir.
- KOBİ'lerin temiz üretim konusundaki bilinç seviyesinin, teknik kapasitesinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- Özellikle yerelde az sayıda çalışanı olan ancak son derece atık yükü ağır işler yapan firmalara yönelik eğitimler tasarlanmalıdır.
- Temiz üretim programında bağımsız değerlendirme aşamasında başarı oranının düşük olmasının nedenlerinden birisi başvuru sahiplerinin nitelikli danışmanla çalışmamalarıdır.

Temiz Üretim Mali Destek Programı

MARKA
DOĞU MARMARA
KALKINMA AJANSI

Danışmanlık sektörü ile ilgili en önemli 2 sorun

- Konusuna göre ihtisaslaşmış danışmanı bulma zorluğu
- İstenilen kalitede hizmet alamamak

Teşekkürler...

Ertuğrul Ayrancı

Uzman

ertugrulayranci@marka.org.tr

0262 332 01 44 Dahili:127

T.C. Doğu Marmara Kalkınma Ajansı